

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

Програма навчальної дисципліни

**«КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ПЛАСТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
АКТОРА (ТАНОК)»**

Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність - 026 «Сценічне мистецтво»

Освітньо-професійна програма - «Акторське мистецтво драматичного театру і
кіно»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Харків, 2023

УДК 792.028.3:793.3](073)

К 63

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 13 від 07.06.2023 р.)

Рецензенти:

Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри майстерності актора,
декан факультету сценічного мистецтва Харківської державної академії
культури

Ігор БОРИС

Заслужений працівник культури України, доцент, завідувач кафедри народної
хореографії Харківської державної академії культури

Каріна ОСТРОВСЬКА

Укладачі:

викладач кафедри майстерності актора

Олена КОНСТАНТИНОВА,

викладач кафедри майстерності актора

Анна ФОМІНА

К 63 Комплексна система пластичного виховання актора (Танок):
програма для бакалаврів 1 курсу спец. 026 «Сценічне мистецтво»,
освітня програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
факультету сценічного мистецтва / М-во культури та інформ. політики
України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф.
майстерності актора ; [уклад.: О. А. Константинова, А. А. Фоміна]. —
Харків : ХДАК, 2023. — 10 с.

Навчальний курс «Комплексна система пластичного виховання актора
(Танок)» забезпечує формування теоретичних знань і практичних навичок з
виховання майбутніх акторів. Курс розроблено для професійної підготовки
акторів. Для викладачів, студентів, аспірантів.

УДК 792.028.3:793.3](073)

© Харківська державна академія культури, 2023

© О. А. Константинова, А. А. Фоміна, 2023

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Комплексна система пластичного виховання актора» на 1 курсі складається з 2 розділів: «Ритміка » та «Танок». В даній робочій програмі розглядається розділ «Танок».

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 14,5 (в т.ч. розділ «Танок» – 7)	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 435 (в т.ч. розділ «Танок» – 210)	Спеціальність 026 Сценічне мистецтво Освітня програма: <u>Акторське мистецтво драматичного театру і кіно</u>	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: _____бакалавр_____	Практичні	
		32 год.	40 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: -	
		Вид контролю: екзамен (1 сем.)	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 72/138

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є розвиток танцювальних навичок, координаційних та ритмічних здібностей, уміння рухатись у певному стилі, манері.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності. ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК6. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК13. Здатність визначати та реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки. ЗК14. Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості. ЗК15. Здатність приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації. ЗК16. Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей. ЗК17. Здатність працювати в театральному колективі.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК1. Здійснювати акторську діяльність у соціально значимих міжнародних, регіональних, обласних, муніципальних театральних установах, спрямованих на художньо-естетичний розвиток усіх категорій населення. ФК2. Генерувати ідеї та здійснювати інтерпретацію сценічного образу (дійової особи вистави). ФК4. Вільно орієнтуватися в напрямках, стилях, жанрах, формах світового й українського сценічного мистецтва. ФК5. Орієнтуватися в історії різних видів мистецтв (історії світового й українського театру), розуміти можливість їх застосування при створенні повноцінного художнього образу персонажу в сценічному творі (проекті). ФК6. Розуміти та оцінювати актуальність сценічного твору в контексті культурно-мистецьких процесів. ФК7. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими) при створенні та презентації сценічного образу. ФК8. Здійснювати вибір художнього твору (з подальшим його аналізом) для показу (демонстрації); визначати спосіб його інтерпретації.

	ФК11. Викладати дисципліни, що пов'язані з майстерністю актора у загальноосвітніх школах, організаціях професійної освіти та додаткової освіти для дітей і молоді.
--	--

Програмні результати навчання (ПРН)	<p>ПРН1. У процесі навчання та професійної діяльності набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;</p> <p>ПРН2. Вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>ПРН3. Бути здатним реалізовувати державний стандарт і навчальні програми;</p> <p>ПРН5. Вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.</p> <p>ПРН6. Надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;</p> <p>ПРН8. Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;</p> <p>ПРН9. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театрального мистецтва;</p> <p>ПРН10. Вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни;</p> <p>ПРН11. Креативно мислити відповідно до проблематики сценічного мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій;</p> <p>ПРН13. Відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;</p> <p>ПРН14. Бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;</p> <p>ПРН15. Бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;</p> <p>ПРН16. Бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.</p>
--	---

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розкрити роль танцю для актора драматичного театру та кіно;
- сформувати правильну поставу;
- розвинути фізичні можливості студентів;
- познайомити з основними термінами класичного, історичного бального, народно-сценічного, сучасного та бального танців;
- познайомити з особливостями та методикою виконання вправ класичного екзерсису, рухів танців народів світу, історичних бальних танців різних епох, сучасного та бального танців;
- розвинути та вдосконалити хореографічну виконавську майстерність та емоційну виразність;
- сформувати практичні навички виконання рухів класичного, народно-сценічного, історичного бального, сучасного та бального танців;
- пояснити відмінності та особливості класичного, народно-сценічного, історичного бального, сучасного та бального танців;

- сформувати вміння правильно виконувати екзерсис класичного танцю біля палки та рухи на середині зали;
- сформувати вміння правильно передавати манеру виконання народно-сценічних танців різних національностей; стиль, манеру і правила етикету в історичному бальному танці, сучасному та бальному танцях;
- сформувати власний досвід студентів-акторів щодо практичного застосування хореографії в спеціальних дисциплінах.
- ознайомлення з історією виникнення та формування системи класичного танцю.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна пов'язана з іншими дисциплінами "Основи сценічного руху", "Ритміка", "Основи сценічного бою".

2. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 7 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

1 семестр

Тема 1. Уклін, розігрів, партерна гімнастика як спосіб розвитку фізичних можливостей виконавця.

Тема 2. Позичії рук та ніг, постановка корпусу, вправи біля палки та на середині зали з класичного танцю.

Тема 3. Основні елементи історичних бальних танців XIX ст. та їх композиції.

2 семестр

Тема 4. Екзерсис біля палки та вправи на середині зали з класичного танцю.

Тема 5. Основні елементи історичних бальних танців XVI ст. та їх композиції.

Тема 6. Уклін, позиції ніг та рук у народно-сценічному танці, Port de bras.

Тема 7. Народно-сценічні танці східних слов'ян та Молдавії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
1 семестр						
Партерна гімнастика. Основи класичного танцю. Основи історичного бального танцю						
Тема 1. Уклін. Розігрів. Партерна гімнастика як спосіб розвитку фізичних можливостей виконавця	34		8			26
Тема 2. Позичії рук та ніг, постановка корпусу, вправи біля палки та на середині зали з класичного танцю.	30		16			14
Тема 3. Основні елементи історичних бальних танців XIX ст. та їх композиції	26		8			18
Разом за 1 семестр	90		32			58

2 семестр						
Класичний танець. Основи народно-сценічного танцю. Основи історичного бального танцю						
Тема 4. Екзерсис біля палки та вправи на середині зали з класичного танцю	35		17			18
Тема 5. Основні елементи історичних бальних танців XVI ст. та їх композиції	28		7			21
Тема 6. Уклін, позиції ніг та рук у народно-сценічному танці, Port de bras	27		4			23
Тема 7. Народно-сценічні танці східних слов'ян та Молдавії	30		12			18
Разом за 2 семестр	120		40			80
Усього за 1 курс	210		72			138

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 курс, 1 семестр		
1.	Партерна гімнастика як спосіб розвитку фізичних можливостей виконавця. Повтор вивченого матеріалу та його закріплення.	8
2.	Основні елементи і поняття класичного танцю: екзерсис біля палки. Вправи на середині зали. Повтор вивченого матеріалу та його закріплення. Вдосконалення манери та техніки виконання вивченого матеріалу	16
3.	Основні елементи історичних бальних танців XIX ст. та їх композиції: аристократичний уклін дами та кавалера XIX ст.; основний хід, фігури та положення в парі в полонезі. Основні хід, фігури та положення в парі в історичному бальному танці вальс	8
1 курс, 2 семестр		
4.	Екзерсис класичного танцю біля палки з додаванням V позиції. Екзерсис на середині зали. Вправи на середині зали: allegro, port de bras. Повтор вивченого матеріалу Вдосконалення манери та техніки виконання вивченого матеріалу	17
5.	Основні елементи історичних бальних танців XVI ст. та їх композиції: аристократичний уклін дами та кавалера XVI ст. Повтор вивченого матеріалу.	7
6.	Уклін, позиції ніг та рук у народно-сценічному танці, Port de bras	4
7.	Основи молдавського народно-сценічного танцю Повтор вивченого матеріалу. Етюд на матеріалі молдавського народно-сценічного танцю. Вдосконалення манери та техніки виконання вивченого матеріалу	12
	Разом	72

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1 курс, 1 семестр		
1	Партерна гімнастика як спосіб розвитку фізичних можливостей виконавця. Відпрацювання різних комплексів вправ партерної гімнастики	26
2	Екзерсис класичного танцю біля палки. Відпрацювання позицій рук та ніг. Елементи класичного екзерсису (обличчям до палки): demi plie и grand plie по I, II, V позиції; battement tendu по I позиції; battement tendu jete по I позиції; passe par terre; rond de jambe par terre; положення ноги sur le cou-de-pied; releve lent на 45 градусів; grand battement jete	14
3	Основні елементи історичних бальних танців XIX ст. та їх композиції: аристократичний уклін дами та кавалера XIX ст., основний хід, фігури та положення в парі в полонезі та вальсі	18
1 курс, 2 семестр		
4	Екзерсис класичного танцю боком до палки з додаванням V позиції та прискоренням темпу виконання рухів: demi plie и grand plie по I, II, V позиції; battement tendu по V позиції; battement tendu jete по V позиції; battement tendu jete pique; rond de jambe par terre з III port de bras. Вправи на середині зали: I та III port de bras; пози класичного танцю (en face, epoulment (croisee, effasee)); saute по I, II позиції	17
5	Основні елементи історичних бальних танців XVI ст. та їх композицій: аристократичний уклону дами та кавалера XVI ст.	7
6	Уклін, позиції ніг та рук у народно-сценічному танці. Port de bras	4
7	Основні елементи танців східних слов'ян.	12
	Разом	138

6. Форми поточного та підсумкового контролю. Методи навчання

Методи навчання

Практичні методи (вправи, тренінги, етюдний метод), наочні методи (ілюстрування, показ).

Форми контролю

Екзамен, практичний показ, усні та письмові опитування, контрольні заняття.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

1 семестр

Поточна успішність			Екзамен	Сума
T1	T2	T3	40	100
20	20	20		

2 семестр

Поточна успішність				Сума
T4	T5	T6	T7	100

40	20	10	30	
----	----	----	----	--

Шкала нарахувань балів за основні форми навчальної діяльності:
 відвідування заняття (пара) — 1 бал
 опитування – 10 балів
 практичні завдання (демонстрація вивчених рухів та ін.) - 5 балів
 контрольні заняття – 10 балів
 підсумковий контроль (практичний показ, екзамен) – 40 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Навчально-методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД): робоча програма, відеозаписи, інформаційні ресурси.

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. К.: Мистецтво, 1996. 494 с.
2. Василенко К.Ю. Український танець. К.: ППК ПК. 1997. 282с.
3. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. Київ : Музична Україна, 2008. 150 с.
4. Зайцев Є, Колесниченко Ю. Основи народно-сценічного танцю: Навч. посібн. для вищ. навч. закл. культ. і мист. I-IV рівнів акредитації. Вид.2-е, доопрацьов. і доп. Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 416 с.
5. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посіб. Київ : Мистецтво, 1975. Ч. I. 223 с.
6. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посіб. Київ : Мистецтво, 1976. Ч. II. 285 с.
7. Значення рук в класичному танці: Метод. рек. / Укл. Т. Л. Ахеян. К.: 2001. 22с.

8. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво : зб. ст. / Б. М. Колногузенко ; М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2008. — 222 с.
9. Ленська Т. Г. Методичні основи хореографії: метод. посіб. Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. Кам'янець-Поділ., 2007. 80 с.
10. Рехвіашвілі А. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. К.: КНУКіМ, 2017
11. Романенкова Ю.В. Історія пластичних мистецтв: навч. посібник К.: Кн. вид-во Нац. авіац.ун-ту, 2008
12. Термінологія класичного танцю: Метод. рек. / Укл. Т. М. Чурпіта. К: КНУКіМ, 2002. 18 с. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю. К.: Альтерпрес, 2005. 324 с., іл
13. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю : підручник. Київ : Альтепрес, 2007. 324 с.
14. Цигановська Н. В. Гімнастика: навч. Посібник / Н. В. Цигановська / Харк. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2005. — 91 с.
15. Шалапа С. В. Теорія і методика викладання спортивного танцю : підручник. К. : НАКККіМ, 2015. 396 с.
16. Шариков Д. І. Класифікація сучасної хореографії: напрями, стилі, види / Денис Шариков. — Київ : Вид. Вадим Карпенко, 2008. — 167 с.

Допоміжні

1. Василенко К. Ю. Український народний танець. Київ : Мистецтво, 1981. 160 с.
2. Морозов А. І. До проблеми вивчення чоловічих віртуозних рухів в українському народно-сценічному танці / Морозов Артем Ігоревич // Мистецтвознавчі записки : [зб. наук. пр.] / М-во культури України, Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв ; [редкол.: Шульгіна В. Д. та ін.]. — Київ, 2014. — Вип. 26. — С. 309-316.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

Навчально-методичне видання

**«КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ПЛАСТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
АКТОРА (ТАНОК)»**

Програма навчальної дисципліни

Укладачі:

викладач кафедри майстерності актора

Олена КОНСТАНТИНОВА,

викладач кафедри майстерності актора

Анна ФОМІНА

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 07.06.2022 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк різнограф
Ум. друк. арк. Тираж 100. Зам. №
ХДАК, 61057, Харків – 57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК